१कटुक्याम् रत्नमाला । २स्कन्धरुहमात्रे त्रि० । "वीज-काण्डरुहाण्येव" मनुः ।

काण्डर्षि पु० काण्डस्य वेदभागभेदस्य ऋषिः तदधिकारेण विचारकः । वेदभागभेदमीमांसके जैमिन्यादौ त्रिका० । तत्र कर्म्मकाण्ड मीमांसको जैमिनिः तेन हि 'अथातो धर्म्म-जिज्ञासा' इत्यादिसूत्रजातेन कर्म्मकाण्डस्य विचारः कृतः । ब्रह्मकाण्डस्य विचारको वेदव्यासः तेन हि "अथातो ब्रह्मजिज्ञासा" इत्यादिसूत्रजाते ब्रह्मकाण्डस्य विचारः कृतः । एवं भक्तिकाण्डस्य विचारकः शाण्डिल्य इति बोध्यम्

काण्डवत् पु० काण्डोऽस्त्यस्य प्रहरणत्वेन मतुप् मस्य वः । शरधारिणि (तीरन्दाज) अमरः ।

काण्डवारिणी स्त्री काण्डान् रिपुवाणान् वारयति स्मरणेन वृ-णिच्-णिनि । दुर्गायाम् "महागजघटाटोपसंयुगे नरवाजिनाम् । स्मरणात् वारयेत् वाणान् तेन सा काण्डवारिणी" देवीपु० ४५ अ० देवीनामभेदनिरुक्तौ ।

काण्डलाव त्रि० काण्डं लुनाति लू-अण् उप० स० । १वृक्षस्कन्धच्छेदके काण्डं लवितुम् "अण् कर्मणि च" पा० । क्रियार्थायां क्रियायां कर्मण्युपपदेऽण् । २काण्डं छेत्तुमित्यर्थे । काण्डलावो व्रजति" सि०कौ० काण्डं छेत्तुं व्रजतीत्यर्थः ।

काण्डवीणा स्त्री काण्ड इव स्थूला वीणा । १स्थूलवीणायां चाण्डालवीणायाम् । काण्डस्य शरस्य विकारः विल्वा० अण् काण्डी वीणा कर्म० । २शरमय्यां वीणायाम् २"गोधावीणाः काण्डवीणाश्च पत्न्योवादयन्त्युपगायन्ति" कात्या० १३, ३,१७ । "शरकाण्डमय्योवीणाः काण्डवीणाः" कर्कः ।

काण्डसन्धि पु० ६त० । ग्रन्थौ पर्वणि (पाव्)(गाँट) राजनि०

काण्डस्पृष्ट पु० स्पृष्टं गृहीतं काण्डं येन निष्ठान्तत्वात् परनि० । शस्त्राजीवे अमरः ।

काण्डहीन न० काण्डेन हीनम् ३त० । भद्रमुस्तके शब्दच० ।

काण्डिका स्त्री काण्डोऽस्त्यस्याः प्राशस्त्येन ठन् । १लङ्कानामकधान्यभेदे २वालुकानामकर्कटीभेदे च राजनि० ।

काण्डिन् त्रि० काण्डः गुल्मोऽस्त्यस्य प्राशस्त्येन इनि । प्रशस्तगुल्मयुक्ते स्त्रियां ङीप् । "अशुमतीः काण्डिनीर्या विशाखा ह्वयामि ते वीरुधः" अथ० ८,७,४ ।

काण्डीर पु० काण्डोवाणोऽस्त्यस्य इत्यर्थे "काण्डाण्डादीरन्नीरचौ पा०" इत्यत्वन ईरन् ईरच् वा । १वाणास्त्रधारिणि (तीरन्दाज) अमरः "काण्डीरः खाड्गिकः शार्ङ्गी" भट्टिः वाणाकारशिखावत्त्वात् २अपामार्गे काण्डवेल इति ख्याते ३लताभेदे च राजनि० ४मञ्जिष्ठायां स्त्री रत्नमाला अत्रार्थे गौरादित्वात् ङीष् । [तृणभेदे राजनि० ।

काण्डेक्षु पु० काण्डे इक्षुरिव (ताल्माखना) इति ख्याते काश-

काण्डेरी स्त्री काण्डं बाणाकारं हस्तिदन्तमिव पुष्पम् ईर्त्ते ईरङ्-गतौ अण् गौरादेराकृतिगणत्वात् ङीष् पा०, मुग्ध० षण् ईप् । नागदन्तीवृक्षे रत्नमाला ।

काण्डेरुहा स्त्री काण्डे रोहति रुह-क ७त० अलुक्स० । (कट्की) कटुकीवृक्षे रत्नमा० । [अमरे पाठान्तरम् ।

काण्डोल पु० कण्डोल+प्रज्ञा० स्वार्थे अण् । कण्डोलशब्दार्थे

काण्व पु० काण्व्यस्य कण्वगोत्रापत्यस्य छात्रः कण्वादि० अण् यलोपः । १कण्वगोत्रापत्यस्य छात्रे 'यजुर्भिरकरोच्छाखा दशपञ्चशतैर्विभुः । जगृहुर्वाजसंन्यस्ताः काण्वमाध्यन्दिनादयः' भाग० १२,६,७७ । २तदधीतशाखायां स्त्री ङीप् । कण्वस्यापत्यं शिवा० अण् । ३कण्वापत्ये पुंस्त्री "याभिः काण्वस्योप बहिः" ऋ० ८,१,८ । "इत्था धीमन्तमद्रिवः काण्वं मेध्यातिथिम्" ८,२,४० । "काणं कण्वस्य पुत्रम्" भा० । गोत्रापत्ये तु गर्गा० यञ् । काण्व्य तद्गोत्रापत्ये बहुषु तस्य लुक् । स्त्रियां गोत्रान्तत्वात् ङीप् यलोपश्च । काण्वी तद्गोत्रापत्यस्त्रियाम् । "काण्वीपुत्रात् काण्वीपुत्र" वृ० उ० वेदवंशवर्णने । ततः स्त्रियां लोहिता० फक् । काण्वायनी । ततोयून्यपत्ये तु "यञिञोश्च ४।१।१०१" पा० फक् । काण्व्यायन तदीययुवापत्ये पुंस्त्री । कण्वेन दृष्टं साम अण् । ४कण्वदृष्टे सामभेदे । "कौत्सं भवति काण्वं भवति" श्रुतिः । तच्च साम गेय(वे)गाने १६ प्रपाठके दृश्यम् ।

कात् अव्य० कुत्सितमतत्यनेन अत-आधारे क्विप् कोः कादेशः । तिरस्कारे तिरस्कारस्य कुत्सितप्राप्तिहेतुत्वात्तथात्वम् । "यन्मयैश्वर्य्यमत्तेन गुरुः सदसि कात्कृतः" भाग० ६,७,९ । "कात्कृतस्तिरस्कृतः" श्रीधरः ।

कातन्त्र न० ईषत्तन्त्रमस्य कोः कादेशः । कालापकव्याकरणे तच्च कार्त्तिकेयप्रसादेन सर्ववर्मणा कृतं यथोक्तं बृहत्कथासारे सर्ववर्माभ्यभाषतेत्युपक्रमे "ततोऽन्तःप्रभुणा तेन स्कन्देन मम दर्शनम् । दत्तं तत्र प्रविष्टा मे मुखे मूर्ता सरस्वती । अथासौ भगवान् साक्षात् षड्भिराननपङ्कजैः । "सिद्धोवर्णसमाम्नायः" इति सूत्रमुदैरयत् । तच्छ्रुत्वैव मनुष्यत्वसुलभाच्चापलात् परम् । उत्तरं सूत्रमभ्युह्य स्वयमेव मयोदितम् । अथाब्रवीत् स देवो मां नावदिष्यः स्वयं यदि । अनविष्यदिदं शास्त्रं पाणिरीयोपमर्दकम् । अधुना स्वल्पतन्त्रत्वात्